

Van attest tot acceptatie

Colofon

ISBN: 978 90 8954 800 9

1e druk 2015

© 2015, Kelly Keasberry

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving omslag en binnenwerk: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden veelelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Van attest tot acceptatie

Ervaringen van een Nederbelg

Kelly Keasberry

Inhoud

Vreemdeling in België	9
Je zou maar <i>nen Hollander</i> zijn	11
Couscous over de schutting	13
Dienst vreemdelingenzaken	15
 De openbare ruimte	 19
Belgisch asfalt	21
Belgische bricolage	26
De ingenieur en de bricoleur	29
Blaffeturen en etalages	31
Afval scheiden	33
 Humor en vooroordeel	 37
Louis	39
Domme Belgen	41
Dikke nekken	46
Zuinige Hollanders	50
 Een kwestie van taal	 55
Dialect	57
De letter G	63
Verkavelingsvlaams en Poldernederlands	66
U, jij of gij?	70
Met de Franse slag	73
De wijkagent	77

Mensen en relaties	81
Het Vlaamse trekpaard	83
De mythe van de Oermoeder	89
Heren van België en Nederland	95
Vriendschap in België	101
Herkenning	106
 Gezondheidszorg	 109
Nederlanders betalen niet bij de dokter	111
De tandarts	116
 Eten en drinken	 119
Belgisch brood	121
De broodautomaat	124
Frieten	127
De Belgische keuken	130
 Mentaliteit	 133
Een klein Belgenlandje	135
Hollandse directheid (of botheid)	139
Vertrouwen	146
Oude dame	150
Attest	153
Geloven in monsters	156
 Geloven, vieren en feesten	 161
Geloven in België	163
Carnaval	167
Sint Nicolaas	170
Oud en Nieuw	173

Werken en leren	179
Muziekles	181
De basisschool	185
Studeren in België	188
Autoriteit en hiërarchie	190
Vakbonden en stakingen	192
Sirenes	196
Thuislozen	199
Nawoord	203
Literatuur	207
Eindnoten	215

Vreemdeling in België

Je zou maar *nen Hollander* zijn

Nederlanders hebben een zwak voor hun zuiderburen, getuige alleen al hun massale voorkeur voor de Vlaamssprekende Tomtom-dame. Belgen hebben de naam een charmant, gemoeidelijk, creatief en Bourgondisch volk te zijn.

Wat zou de wereld mooi zijn als dat mes aan twee kanten sneed. Niets is echter minder waar. Achter het raam van de lokale boekhandel hangt een affiche van het Echt Antwaarps Teater. ‘Mijne schoonzoon is nen Hollander!’, luidt de titel van het blijspel van regisseur Ruud de Ridder. Een jongeman, gesierd door een rood-wit-blauw vlaggetje, kijkt nietsvermoedend de wereld in. De pater familias echter houdt vol ontzetting de hand voor de mond. Want dochterlief had met allerlei pluimage mogen thuiskomen: een Vlaming, een Turk, een Marokkaan, of desnoods een Waal... alles, behalve met ‘nen Hollander’.

“Jullie zijn onze moffen”, verwoordde de Vlaamse schrijver Tom Lanoye het aan de Volkskrant. Een sentiment dat moeiteloos inpasbaar is in de categorie vooroordelen en stereotyperingen. Maar toch: Lanoye heeft ook een punt. Want wat Nederlanders over Duitsers denken te weten, denken Belgen over Nederlanders te weten.

Even terug naar die schoonzoon dus: zijn misdaad is zijn Nederlanderschap. Dat wil zeggen: hij is iemand met een stemvolume van op z’n minst tweemaal dat van een Belg, en een jovialiteit waarmee hij schouders blauw slaat en dameshanden verpulvert. Onbeschoftheid verwacht hij met eerlijkheid, en botheid met directheid. Hij is, zoals de Antwerpenaren hier zeggen: een dikke nek. Mocht hij uit Brabant of Limburg afkomstig zijn, dan kan hij er misschien nog mee door, maar bo-

ven de rivieren... amai. Daar komen klanken vandaan waarvan men in België scheel gaat zien.

Geen landen zo dichtbij en toch zo verschillend als Nederland en België. Diverse onderzoeken brachten aan het licht dat de machtsafstand in België groter is, de cultuur masculiener en de communicatie indirecter. Ook het onderwijssysteem richt zich relatief meer op het reproduceren dan op het toepassen van kennis. En waar Nederland vooral een contractland is, is België een contactland. Alles draait om relaties.

Je zou dus maar nen Hollander zijn. Beladen met schuld en schaamte stond ik bij de klantenservice van Ikea Wilrijk, toen het ondenkbare gebeurde: een dame sprak mij aan. Schoorvoetend opende ik mijn mond. Waarop ik verwachtte dat mijn gesprekspartner vol afschuw zou terugdeinzen, zo ongeveer als die schoonvader. Maar niks hoor, ze lachte gemoeidelijk en gaf me een klopje op de schouder. Het kon niet anders of er waren drie mogelijkheden: ik ben zo erg nog niet, Belgen zijn zo erg niet, of vooroordelen zijn slechts een karikaturale vertekening van de werkelijkheid. De waarheid ligt ongetwijfeld in het midden.

Couscous over de schutting

Met stralend gezicht schuift ze een geurige schaal couscous over de schutting. Mijn nieuwe buurvrouw. Ik wil haar bedanken, maar of ik nu Nederlands of Frans spreek, zij verstaat mij niet. Sinds wij de omheining delen zijn haar zoete muntthee, kokoskoekjes en warme lekkernijen niet meer weg te denken uit mijn bestaan.

In tegenstelling tot mijn buurvrouw draag ik geen hoofddoek, dus zolang ik mij zwijgend over straat beweeg, lijkt er niets aan de hand. Ik verbeeld mij dat niemand het ziet wanneer ik bij het stoplicht tevergeefs naar het knopje zoek. En stap ik over de helderrode stoeptegels, dan tingelt er plotseling een heel orkest aan fietsbellen. Zouden al die mensen gecharmeerd van mij zijn, of is dit heel misschien toch een fietspad? Bij de kassa van de Aldi komt onherroepelijk mijn ware aard boven. Plotseling komt dat ‘goedemorgen’ wel heel raar mijn mond uit. De man achter me, die eerst nog zo vriendelijk keek, werpt mij nu een blik toe alsof ik van Mars kom. En dan dat oranje pasje van de ING, waarmee ik wil pinnen. “U wilt bankcontact”, klinkt het resoluut. En licht corrigerend. Vanaf vandaag ben ik een vreemdeling.

Hypotheek, anderhalf inkomen, twee kinderen en een hond. Meestal volstaat dat om te denken dat je het voor elkaar hebt. Beter dan die Somaliër, die het woord belastingaangifteformulier maar niet zijn mond uit krijgt. Of die Iraanse cardioloog, die bij gebrek aan accreditatie maar ziekenhuizen is gaan schoonmaken. Misschien heb ik daarom mijn Nederlandse bloemkoolwijk wel vaarwel gezegd. Want wanneer je je niet meer achter je veilige schutting kunt verschuilen, roept zo’n Pools aannemersbusje plotseling respect op. En dan kun je je

zomaar thuis voelen in een Ghanezenkerk, die fungeert als geestelijk anker in een bevreemdende wereld. De couscous over de schutting maakt veel goed. Wij zijn vreemdelingen en bijwoners op aarde, mijn buurvrouw en ik. Zulke mensen begrijpen elkaar.

Dienst vreemdelingenzaken

Het duurt niet lang of ik raak ingeburgerd in de vele facetten van het lot van een vreemdeling. Het niet hebben van een rijks-registernummer betekent zoveel als: geen stromend water, geen boeken kunnen lenen bij de bibliotheek, geen muzieklessen en geen internetverbinding.

‘Grotesteenweg 224’ vermeldt een verformfaaid briefje in mijn zak. Tweede etage, 13.00 uur. Dit moet gaan lukken, zeggen manlief en ik tegen elkaar. Niet veel later bevinden we ons in het centrum van een grote rotonde.

“Volgens de Tomtom is het hier”, zegt mijn echtgenoot. Ver aan de horizon spiegelen een paar gebouwen. Parkeren dan maar. Vijf minuten later staan we voor portiek nummer 222, maar vreemd genoeg volgt er geen nummer 224. Ik besluit een jongedame aan te spreken die juist bij het stoplicht staat te wachten.

“U bedoelt het districtsgebouw van de Gemeente Antwerpen?”, vraagt ze vriendelijk. “Daar, aan de overkant.” Een roodgelakte vingernagel strekt zich uit naar de horizon. Daar waar de rotonde inmiddels alweer ruim een kilometer achter ons ligt. Met bonzend hart werp ik een blik op mijn horloge. Tien voor één.

Buiten adem bereiken we het districtsgebouw. Eindelijk. Ik werp mijn tas van me af, dep mijn voorhoofd en ruk mijn jas los. De dame aan de balie kijkt ons verwachtingsvol aan. “Goedemiddag”, zeg ik. Mijn tongval spreekt blijkbaar voor zich, want ze vraagt of ik een afspraak heb bij de Dienst Vreemdelingenzaken.

“Nee, dan moet u hier niet zijn. De Dienst Vreemdelingenzaken is enkele honderden meters terug, aan de overkant. Een groot,

zwart gebouw. U zult het vrij snel herkennen.” Ik kijk op mijn horloge. Nog drie minuten.

Grauwe wolken verdrijven de zon. Temidden van een ronkende stoet vrachtwagens steekt een storm op. Ik graai naar twee kleine handjes, grijp ze stevig beet. “Rennen!”, gil ik. En naar mijn man: “Bel, BEL alsjeblieft!”

Halsoverkop sleur ik het viertal een wirwar van kruispunten over. Als ik achteromkijk, zie ik mijn wederhelft nog slechts als een stipje aan de horizon. Hij paradeert langs een rood stoplicht, terwijl hij een gsm tegen zijn hoofd geklemd houdt. Een curieuze Hollander die in zijn eentje stampij staat te maken. Argeloze voorbijgangers verdenken hem ongetwijfeld van een heel kratje Jupiler.

Niet veel later snelt hij op ons af, op zijn gezicht plotseling een irritante glimlach.

“Wat valt er nu te lachen?”, sneer ik. “Straks halen we die afspraak niet, en dan moeten we weer maanden zonder nummer!” Na een gelukkig huwelijk van veertien jaar kan ik hem plotseling wel villen.

“Onze werkelijke afspraak is om kwart over één”, onthult manlief. “We zijn namelijk niet de enigen die een kwartier nodig hebben om het juiste gebouw te vinden.” De slimmeriken. Eerst verstoppen ze een betonnen gebouw, en dan laten ze je een kwartiertje spoorzoeken om het te vinden.

Tien over één. Hijgend strompelen we naar binnen. We worden verwelkomd door een liftdeur die zich welwillend voor ons opent. Dankbaar persen we ons voltallige gezelschap in een hokje van claustrofobische afmetingen. De lift zet het op een zoemen.

Opgelucht ploffen we neer op een stoel: manlief, de vier zonen en ik.

“Hollanders”, fluistert een vrouw achter ons. Maar dat blijkt niet in ons nadeel te werken, want we zijn een keigezellig volkje. Aan het plafond flakkert een rood nummer. Ons nummer. Stipt kwart over één.

“Gaat u zitten”, groet de dame achter het loket. “Hebt u extra stoelen nodig?” Opgelucht maken wij ons op voor het ritueel. Alles is aanwezig: het magische AZERTY-toetsenbord, mappen vol papieren, kleurplaten, kleurpotloden en niet in de laatste plaats de objecten die moeten worden getransformeerd. De vriendelijke dame klopt op de computer. Stelt vragen. Wil papieren zien. Klopt opnieuw. Plotseling doorbreekt een ratelend geluid de stilte. De dame staat op en spreidt zes vellen papier voor ons uit. In het felle kunstlicht ontwaar ik zes inktzwarte nummers. Rijksregisternummers. Of we links onderaan even willen tekenen.

Met bibberende hand zet ik een krabbel.

De openbare ruimte

